

Пайпоққа маҳс тортиш жоизми?

[Ўзбекча – Uzbek – الأوزبكي]

Абу Анас Ҳабибуллоҳ

Муҳаррир: Абу Абдуллоҳ Шоший

هل يجوز المسح على الجوارب

الريقة في الوضوء؟

[الأوزبكي – Uzbek – Ўзбекча]

أبو أنس حبيب الله

مراجعة: أبو عبد الله الشاشي

Савол:

Баъзи дарслик суҳбатларда эшитишимча, уламолар ичи кўринмайдиган пайпоққа масҳ тортиш жоиз, дейишган эканлар. Бир жойда эса ҳар қандай пайпоққа, ҳатто ичи кўринадиганларига ҳам масҳ тортиш жоиз, деб ўқидим. Бу сўзларнинг қай бири тўғри?

Жавоб:

Бисмиллаҳ, Аллоҳ таолога ҳамду санолар, Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафога салавоту саломлар бўлсин!

Аҳли суннат ва жамоат уламолари ўртасида маҳсига масҳ тортиш жоиз эканида хилоф йўқ. Ҳатто маҳсига масҳ тортиш аҳли суннатни бошқа фирқалардан ажратиб турадиган сифатларидан бири саналади. Шунинг учун бу масала фикҳий бўлишига қарамасдан, баъзи эътикод китобларида ҳам айтиб ўтилган. Пайпоққа масҳ тортиш тўғрисида бирон бир саҳиҳ ҳадис келмаган. Шунга қарамай, жумхур уламолар арабларда “жавраб” деб аталган оёққа кийиладиган нарсага масҳ тортиш жоиз, деганлар. Бироқ баъзилар “жавраб” сўзи айнан пайпоқ маъносини ифода қилмайди, деган

даъво билан пайпоққа масх тортиш мумкин эмас, дейишган. Модомики масаланинг ҳукми “жавраб” сўзининг маъносига боғлиқ экан, келинг, унда бу сўзнинг маъносини ўрганиш учун араб тили қомусларига мурожаат қилайлик:

1. Халил Фароҳидий шундай дейди: “Жавраб – оёққа ўраладиган мато” (“Ал-айн” 6/113);

2. “Мавоҳибул Жалил” китобида шундай дейилади: “Жавраб – зигир толаси (каноп), пахта ёхуд шу каби нарсалардан маҳси шаклида тўқилган нарса”.

Шунга биноан, маҳси билан жавраб орасидаги фарқ куйидагича бўлади: маҳси теридан тикилади, жавраб эса жун, каноп, пахта ва шу каби матолардан тўқилади. Демак, араб тилидаги “жавраб” сўзи бизнинг ўзбек тили-миздаги пайпоқ маъносида экан. Энди эса жаврабга, яъни пайпоққа масх тортиш борасидаги далиллар ва уламоларнинг бу ҳақдаги фикрларига бир назар солайлик.

Бу борада имом Термизий роҳимаҳуллоҳ (99) ривоят қилган ҳадисда Мўғийра ибн Шуъба розияллоху анху шундай дейди:

“Расулulloх соллаллоху алайхи ва саллам жавраб ва оёқ кийимга масх тортдилар”. Бу ҳадисни имом Термизий роҳимахуллох ҳасан, деб ҳукм қилган бўлсалар-да, бироқ Суфён Саврий, имом Аҳмад, Яҳё ибн Маин, Муслим, Насиоий, Уқайлий, Дорақутний ва Байҳақий каби бошқа ҳадис уламолари бу ҳадис шоз бўлгани боис унга заиф деб ҳукм қилишган. Бироқ бу борада саҳобалардан саҳиҳ ривоятлар келган. Ибн Мунзир роҳимахуллох шундай дейди: “Пайпоққа масх тортиш борасида тўққизта саҳобийдан ривоят келган. Улар: Али ибн Абу Толиб, Аммор ибн Ёсир, Абу Масъуд, Анас ибн Молик, Ибн Умар, Баро ибн Озиб, Билол, Абу Умома, Саҳл ибн Саъд (Аллох таоло уларнинг барчасидан рози бўлсин)” (“Ал-авсат” 1/462). Шунга биноан, пайпоққа масх тортиш жоиз эканига юқоридаги ҳадис эмас, балки шу саҳобалардан ривоят қилинган асарлар далил бўлади. Шунинг учун имом Аҳмад роҳимахуллох юқоридаги ҳадисни заиф деган бўлсалар-да, пайпоққа масх тортишни жоиз деганлар. Ибн Қудома роҳимахуллох шундай дейди: “Саҳобалар пайпоққа масх тортганлар. Ўша даврда уларга ҳеч ким эътироз билдирмаган. Демак, бу ижмо саналади” (“Ал-муғний” 1/215).

Пайпоққа масх тортиш жоиз, деган аксар уламолар пайпоқ қалин бўлишини шарт қилишган. Қуйида уламоларнинг бу ҳақдаги сўзларини келтириб ўтамыз:

1. Косоний роҳимахуллоҳ шундай деган: “Агар пайпоқлар сувни шимиб олмайди-ган даражада юпка бўлса, унга масх тортиб бўлмайди ва бунда хилоф йўқ” (“Бадоиъус санозъ” 1/10).

2. Ибн Қатгон Фосий роҳимахуллоҳ шундай дейди: “Агар пайпоқ қалин бўлмаса, унга масх тортиш жоиз эмаслигига уламолар иттифоқ қилишган” (“Ал-икноъ фий масоилил ижмоъ” 351-масала).

3. Илмий изланишлар ва фатволар доимий кўмитасининг 5/267 рақамли фатвосида шундай дейилган: “Пайпоқ ости кўринмайдиган даражада қалин бўлиши керак”.

4. Ибн Боз роҳимахуллоҳ шундай деган: “Пайпоққа масх тортиш учун пайпоқ қалин ва оёқни беркитиб турадиган бўлиши керак. Агар ичи кўринадиган бўлса, унга масх тортиш жоиз эмас” (“Фатово Шайх Ибн Боз” 10/110).

Баъзи уламолар ҳар қандай пайпоққа масх тортиш жоиз, деган фикрни айтишган. Бу ҳақда Нававий роҳимахуллоҳ шундай дейди: “Асҳобларимиз, яъни шофеий мазҳаби уламолари Умар ва Алидан (розияллоху анхумо) юпқа пайпоққа ҳам масх тортиш жоиз, деган фикрни ривоят қилишган. Бу фикрни имом Абу Юсуф, имом Муҳаммад, Исҳоқ ва Довуд (Зоҳирий)лардан ҳам ривоят қилишган” (“Ал-мажмуъ” 1/500). Шайх Албоний ва шайх Ибн Усаймин роҳимахуллоҳлар ҳам шу фикрни қўллаб-қувватлашган.

Хулоса шуки, ичи кўринмайдиган қалин пайпоқларга масх тортиш жоиз. Агар пайпоқ ичи кўриниб турадиган даражада юпқа бўлса, унга масх тортиб бўлмайди. Чунки пайпоққа масх тортиш жоиз эканига келтирилган далиллар саҳобалардан ривоят қилинган асарлар бўлиб, уларнинг даврида ичи кўриниб турадиган пайпоқлар бўлмаган, валлоху аълам.

Бу фатвони тайёрлашда IslamQA саҳифасидан фойдаланилди.

Манба: Ихлос орг веб саҳифаси

